

A 400 dies

Queden 400 dies per a les eleccions autonòmiques balears. Per analitzar –sense fer consideracions ideològiques– si el PP repetirà o perdrà la majoria absoluta –30 escons sobre els 59 del Parlament– l'any vinent, tres elements són indispensables: les circumscripcions electorals, el cost en percentatge de vot per assolir-la i, finalment, saber si els resultats de 2011 foren una excepció històrica o poden tornar a repetir-se.

Circumscripcions. A Balears cada illa és una circumscripció electoral: Formentera tria 1 diputat de la Cambra, Eivissa 12, Menorca 13 i Mallorca 33. La desproporció és evident. A l'any 2011 a la més gran de les illes es varen registrar 330.000 sufragis vàlids a candidatures –en xifres rodones– i a tota la resta de l'arxipèlag només 80.000. És a dir, que el territori que emeté el 85% dels vots només trià el 60% dels escons. Tal desmesura significa a la pràctica que, per una banda, molts pocs sufragis a Formentera, Eivissa o Menorca tenen la capacitat potencial de determinar la majoria del Parlament comú balear i, per l'altra, que cada escó de les illes menors costa en vots molt manco que un mallorquí.

El cas de la petita illa de Formentera és especialment rellevant. La candidatura que obté l'únic diputat en disputa –vegeu el requadre– es queda amb pocs suports: el 2007 amb menys de 1.800 i quatre anys després amb poc més de 1.900. I, sobretot, l'assoleix per mínimes diferències sobre la segona llista: el 2007, 342 vots; el 2011, 551. No tindria massa importància si no fos perquè aquest escó ha resultat ser essencial per formar algun pic la majoria parlamentària i el Govern. La seva significació és tanta com que el PP de Jaume Matas va intentar el 1999, per obtenir-lo, censar a la illeta electors que eren argentins descendents d'illencs que mantenien la nacionalitat i dret de vot, tot i que residien al país sud-americà i que no havien trepitjat mai l'illa, a la qual votarien per correu.

La gran incògnita de les eleccions autonòmiques de 2015 a Balears és si el PP perdrà o no la majoria absoluta al Parlament.

L'escàndol va acabar en els jutjats però finalment no hi hagué condemna. Sense arribar a tant, cada partit que gestiona el Govern ho fa amb gran cura envers els formenterers per intentar així guanyar el preuat escó. El qual ha estat més vegades d'esquerra –ara ho és– que de dreta, però és impossible suposar què passarà l'any que ve. De fet, cap enquesta no afina tant –perquè el cos electoral és molt petit– per poder endevinar-ho.

La desproporció en la distribució d'escons fa, en fi, que un grapat de vots en una circumscripció menor pugui tenir una enorme importància política, fins al punt que pot inclinar cap una banda o l'altra la majoria política del Parlament.

Majoria absoluta. Totes les eleccions autonòmiques les ha guanyades el PP –abans de 1989 es deia AP, Aliança Popular–, tant quan s'ha presentat tot sol –des de 1995 fins ara– com quan feia coalicions: el 1991 amb Unió Mallorquina, el 1987 amb el Partit Liberal i el 1983 amb el Partit Demòcrata Popular i Unió Liberal. De les set victòries, quatre han estat per majoria absoluta (1991, 1995, 2003 i 2011), si bé cal dir que la primera va ser en aliança amb UM. També és important ressenyar que des que l'assolí per primera vegada en solitari, el 1995, i fins fa tres anys, l'ha aconseguida en tres pics i només en dos s'ha quedat sense, però per molt poc.

Qualsevol anàlisi de futur electoral a Balears s'ha de fer a partir de la constatació que el PP és l'únic partit que està

en condicions d'arribar als 30 escons –i si no els suma, hi queda a prop–. A les dues primeres convocatòries a urnes autonòmiques, el PSOE li disputava la victòria, però a partir de 1991 els conservadors començaren a distanciar-se'n com més anava més, fins al punt que avui és quimèric imaginar que els socialistes puguin guanyar uns comicis al Parlament illenc.

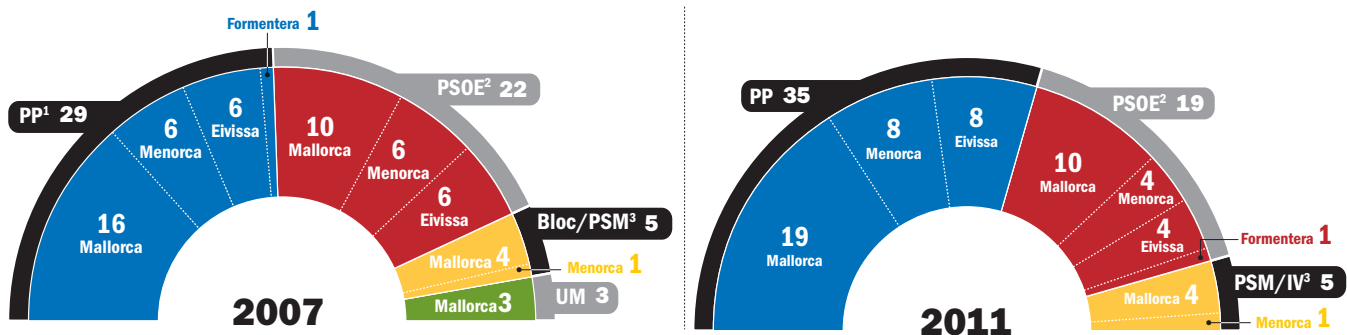
Què li *costa* al PP assolir la majoria absoluta? De les tres vegades que l'ha tinguda tot sol, les dues primeres –1995 i 2003– va enregistrar el 45,4% dels vots en el conjunt de Balears, mentre que la tercera, el 2011, va fer el 46,3%. Es podria concloure, doncs, que el *preu* mínim és el 45%. En realitat, però, amb menys –un punt o, com a màxim, dos– també la podria obtenir en funció dels resultats del PSOE i de la resta de candidatures, però sí que és ver que se li complicaria. El 45%, doncs, és una referència bona. Ara bé, no s'ha d'entendre com a sinònim d'assolir l'objectiu desitjat pels conservadors; no debades varen perdre la majoria absoluta i el Govern el 2007 amb el 46% i el 1999 amb el 44,8%.

Què vol dir tot això? Doncs que, com que molt pocs vots poden, segons com estiguin distribuïts per illes, determinar que el PP arribi o no als 30 escons, si l'esquerra i el nacionalisme saben concentrar els seus sufragis, especialment a Eivissa i Formentera, els conservadors tindran molt més complicat assolir la majoria absoluta. Així es palesà a les eleccions de 1999 i 2007. Les dues en què el PP perdé el poder. En el primer cas va ser essencial que a Eivissa tota l'esquerra s'unís en el Pacte Progressista –PSOE més Esquerra Unida, així com d'altres petits grups nacionalistes i independents– i que a Formentera passés el mateix amb la Coordinadora d'Organitzacions Progressistes (COP). Les aliances concentraren a les dues circumscripcions tot el vot progressista i nacionalista de manera que determinaren la pèrdua per part del PP de dos escons que el feren quedar en el Parlament per sota dels 30 diputats. Així s'obrí la porta al primer Pacte de Progrés.

En el mateix sentit, les eleccions de 2007 varen demostrar que si els partits progressistes a banda del PSOE s'uneixen a Mallorca, el PP encara té

COMPOSICIÓ DEL PARLAMENT BALEAR

En escons i segons la circumscripció.



(1) L'escó de 2007 assolit per l'**Agrupació Independent Popular de Formentera** es considera amb els del PP.

(2) En els escons del 2007 del PSOE s'hi compten també els dos d'**Eivissa pel Canvi**. En els de 2011, s'hi considera el **progressista** de Formentera. En els dos

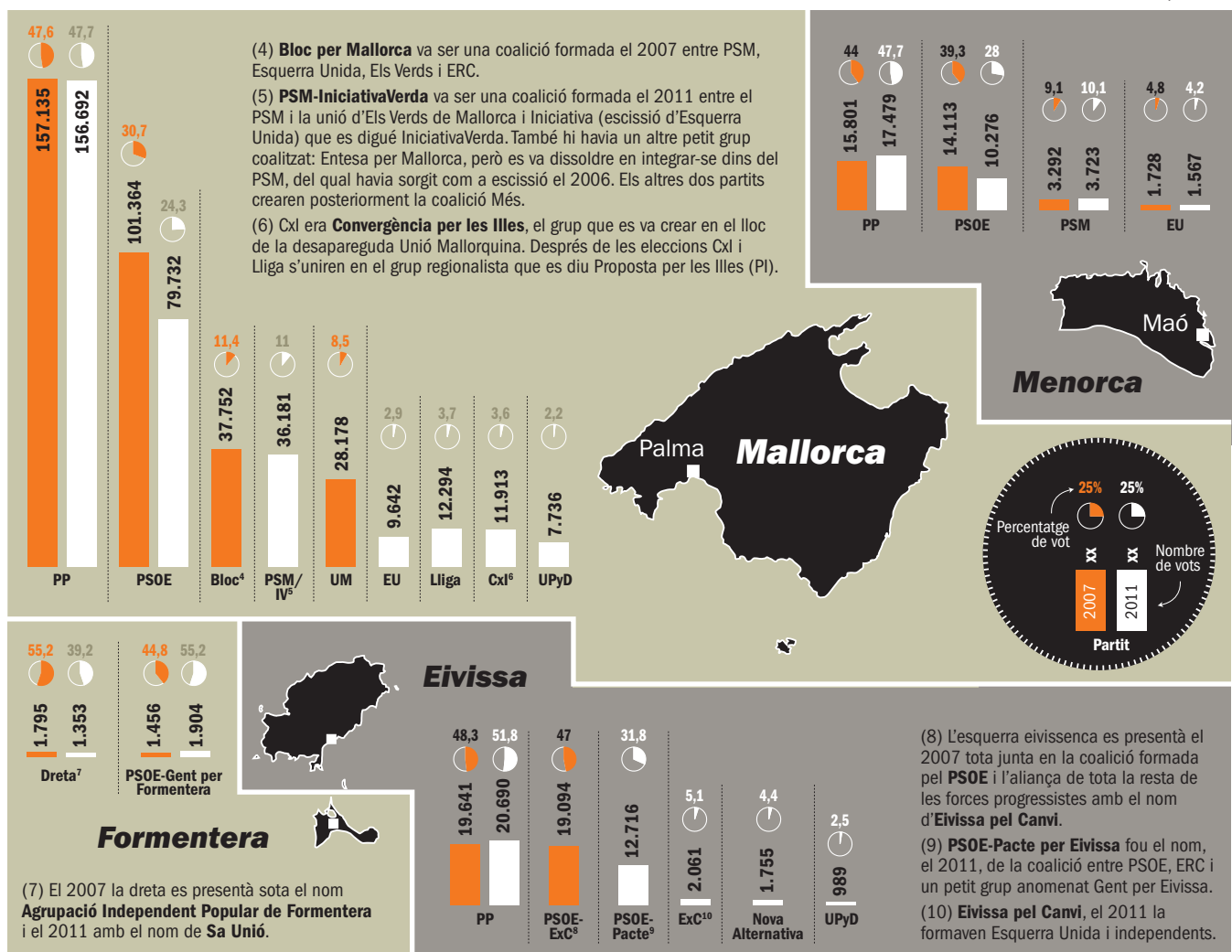
casos es fa així perquè formaren part del grup parlamentari socialista.

(3) El **Bloc per Mallorca**, el 2007 el formaven PSM, Esquerra Unida, Els Verds i ERC, mentre que a Menorca el PSM féu coalició amb Els Verds. Com que formaren un sol grup parlamentari de 5 escons, es consideren tots junts.

ELECCIONS AUTONÒMIQUES (2007 i 2011)

Nombre de vots i percentatge per circumscripcions.

NOTA: Les candidatures que no varen obtenir el 2007 i el 2011 més d'un 1% no hi apareixen.



Font: Institut Balear d'Estadística / Gràfic: V. Prieto



L'any que ve se celebren eleccions al Parlament balear i tot és obert, el canvi pot ser possible.

més dificultats per assolir el seu gran objectiu. En efecte, en aquella ocasió el PSM, Esquerra Unida, Els Verds i ERC sumaren les forces respectives creant la coalició Bloc, la qual va aconseguir 4 escons. Si no s'haguessin unit, 1 dels 4 diputats se l'hauria quedat el PP i hauria tingut majoria absoluta. Junts, l'evitaren. El 2011, tanmateix, el Bloc es va rompre. PSM va anar per una banda –en coalició amb IniciativaVerda, un nou partit format per Els Verds i escindits d'Esquerra Unida– per una banda i EU i ERC cada un per la seva. El resultat fou que la suma dels sufragis dels neocomunistes –quasi 10.000, pràcticament un 3%– i dels independentistes republicans –uns 5.000, 1,2%– arribaren a uns 15.000 que es *perderien*, que quedaren sense representació i que en cas d'haver anat a parar, com el 2007, a una mateixa candidatura, ben bé haurien significat restar un diputat al PP.

En definitiva: el partit conservador necessita fer prop del 45% dels vots per tenir moltes opcions de majoria absoluta, però ni així la té segura si l'esquerra i el nacionalisme concentren al màxim els sufragis. Si el PP baixa d'aquest percentatge i els adversaris dispersen el mínim possible el seus suports, les opcions que té la dreta per

La desproporció en la distribució d'escons fa que un grapat de vots sigui importantíssim

sumar els 30 escons minven moltíssim. I a la inversa: si el nacionalisme i el progressisme no concentra el vot, aleshores el PP, tant si obté el 45% –o més– com si queda una mica per sota, té altíssimes probabilitats d'arribar a la majoria absoluta.

L'excepcionalitat 2011. El partit de dreta va obtenir fa tres anys un resultat impressionant: 35 diputats. Ara bé, el seu percentatge de vot en el conjunt balear, un 46,7% , no va estar

La dreta, l'any que ve, podria aspirar, a tot estirar, a una majoria, però rascada

molt per sobre de l'índex de quatre anys abans, un 46%, quan perdé la majoria absoluta i el Govern, quedant-se amb 29 escons. Com s'explica tanta diferència, sis seients al Parlament, amb només una desviació a l'alça de set dècimes de punt?

Doncs s'explica per tres raons. Primera, perquè el PSOE s'enfonsà com mai el 2011. El PP li va més que duplicar el vot general a Balears: 194.000 contra 90.000, en xifres rodones. I a cada illa –excepte a Formentera– va passar més o manco el mateix. Amb aquest afebliment dels socialistes, la llei d'Hondt –sistema de conversió dels vots en escons– va afavorir molt el PP, donant-li més escons dels que mai havia obtingut; no perquè –com s'ha vist– augmentés el seu percentatge sinó perquè els socialistes queien moltíssim. La segona raó és que la dispersió del vot progressista i nacionalista també ajudà els conservadors: a banda de la ruptura del Bloc a Mallorca, ja explicada, el cas d'Eivissa pel Canvi igualment ho exemplifica: va superar el mínim –el 5%– per entrar en el repartiment d'escons per l'illa, però no l'aconseguí perquè li hauria correspost el catorzè i només n'hi havia 12 per distribuir. Si tota l'esquerra eivissenca hagués concorregut junta –com el 2007– el PP hauria tingut un escó menys. En tercer lloc, la disseminació del vot també afectà el regionalisme a Mallorca: l'espai que ocupà fins el 2007 Unió Mallorquina se'l disputaren el 2011 la Lliga Regionalista i Convergència per les Illes, amb la conseqüència que cap dels dos no assolí el mínim del 5% per obtenir representació. Els tres escons d'UM de 2007 se n'anaren cap al partit conservador.

De tot plegat es dedueix que la dreta va aconseguir fa tres anys un gran *regal* en forma de 5 escons de més en el Parlament sobre els que hauria sumat si no s'hagués alineat tot al seu favor. En va tenir 35. Sense el *regal* serien 30. Majoria absoluta rascada: justament allò a què pot aspirar, a tot estirar, per a l'any vinent. Però, com que molt pocs vots poden evitar-ho –en funció de la distribució per illes–, tot indica que el futur polític de les Illes és obert.

Miquel Payeras